

jugoslávského společenství, kdy se do popředí zájmu dostaly konkrétní vhledy do problematiky konstrukce symbolických skupinových hranic, migračních toků, integrace menšin do většinové společnosti, regionálních hnutí, vztahu centra a periferie. Pro zájemce o obsah prezentovaných příspěvků bude připraven konferenční sborník, jehož vydání se chystá v příštím roce.

Přínos konference však lze spatřit ještě v jiné rovině. Naději a optimismus do dalších let na poli společenskovedního bádání v jihovýchodní Evropě vzbuzuje skutečnost obnovené spolupráce mezi jednotlivými ex-jugoslávskými badateli a institucemi. Smysl a význam podobných akcí spočívá právě v tomto propojování mezistátních vazeb. Kuloáry vršáckého setkání vybízely k plánování dalších výzkumných aktivit a k nově započatým profesním spolupracím, což je vlastně jediná cesta k úspěšné realizaci „projektu poznání“ kulturologických aspektů týkajících se teritoria Balkánu. Zapojení badatelů z jihovýchodní Evropy do západních projektů a výzkumných struktur již čile probíhá (jak o tom svědčí jejich výrazné zastoupení v celosvětové organizaci InASEA; český čtenář se s produkcí a podobou spolupráce s kolegy z jihovýchodní Evropy mohl seznámit také prostřednictvím dvou monotematických čísel *Českého lidu* – 2/2008 a 3/2011). Zdá se, že nyní nastal čas pro spolupráci „insiderů“ balkánského regionu, která má potenciál v rámci internacionální spolupráce čelit současným výzvám přinášeným hlubokou ekonomickou a sociální transformací v této části Evropy.

Michal Pavlásek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

KONFERENCE ČESKÉ NÁRODOPISNÉ SPOLEČNOSTI „ETNOLOGIE SOUČASNOSTI“. SPOLEČNOST A KULTURA A JEJICH PROMĚNY PO ROCE 1989 V ETNOLOGICKÝCH VÝZKUMECH. HRABYNĚ 21.–22. 9. 2011.

Česká národopisná společnost pořádá každé tři roky tematicky zaměřenou konferenci, která navazuje na valné shromáždění této organizace. Letošní konference se konala 21.–22. září v Hrabyni u Opavy a na její organizaci se vedle ČNS spolupodílelo Slezské zemské muzeum v Opavě. Cílem organizátorů konference bylo upozornit na problematiku „etnologie současnosti“, přičemž odkazovali v jejím názvu na knihu Olgy Skalníkové a Karla Fojtíka *K teorii etnografie současnosti*, která byla publikována v roce 1971. Na rozdíl od těchto dvou badatelů však organizátoři konference „současnost“ časově vymezili na období po roce 1989. Konference tak měla nabídnout určitý (samozřejmě ne úplný) přehled o etnologických výzkumech zabývajících se proměnami společnosti a kultury po tomto mezníku – zda a jak změna politického režimu či tzv. ekonomická transformace v České republice ovlivnily společnost a kulturu, jak etnologická věda zkoumá a interpretuje vliv těchto faktorů nejen v oblasti tzv. tradiční lidové kultury, ale také jak objevuje nová témata, která jsou/byla vyvolána událostmi a procesy po roce 1989. Stejně tak chtěli organizátoři ukázat, jak se v sledovaném období etnologické výzkumy proměňují z hlediska teoretického a metodologického.

Některé ze zmíněných otázek výstižně vyjádřil ve svém vstupním referátu Z. Uherek. Na základě srovnání témat, cílů a metodologií dvou „soupeřících“ disciplín

– etnologie a antropologie – rozebral základní vývojové tendence v těchto vědách na konci 20. a na počátku 21. století. S referáty vystoupilo 14 etnoložek a etnologů, především z akademických pracovišť (nejvíce zástupců z Etnologického ústavu AV ČR, v. v. i., dále z Ústavu evropské etnologie FF MU, z Fakulty humanitních studií UK, ze Slezské univerzity v Opavě a z Univerzity Konstantína Filozofa v Nitre). Pouze čtyři referující zastupovali muzejní pracoviště, víceméně ta centrální (Národní ústav lidové kultury ve Strážnici, Národní muzeum), resp. jedno regionální (Muzeum Novojičínska).

Referáty byly podle tematické příbuznosti rozděleny do čtyř bloků. První z nich hodnotil směřování etnologie po roce 1989, a to na základě analýzy článků publikovaných na stránkách Českého lidu (J. Woitsch) či na základě vývoje jednotlivých etnologických subdisciplín (urbánní antropologie a antropologie etnických menšin – B. Soukupová, etnomuzikologie – M. Toncrová, slovesné folkloristiky – P. Janeček). Následoval blok referátů, v nichž se badatelé věnovali tradičním tématům z oblasti „lidové kultury“ a jejím proměnám po roce 1989 (V. Frolcová lidové duchovní písně, M. Válka výzkumům u Lužických Srbů, M. Šimša proměnám vytápění obytných objektů). Třetí blok zahrnul referáty týkající se etnické problematiky (S. Brouček o Vietnamcích v České republice, B. Iljuk o českých reemigrantech z černobylské oblasti). Čtvrtý blok konference nabídl pohled na výzkumy věnující se novým tématům – M. Maňáková představila určitou možnost „aplikované etnologie“ – vytváření a provádění programu zavádějícího regionální folklor do školní výuky,

K. Altman hovořil o trampské subkultuře po roce 1989, V. Michalička o rozvíjení lokálních identit v obcích pod Ondřejníkem a M. Jágerová o proměnách přístupu ke kojení u matek před a po roce 1989. Program konference doplnilo promítání filmu J. Kosíkové *Moje války. Věra Fialová*, které ukázalo možnosti využití audiovizuální dokumentace v etnologii.

Konference upozornila na několik skutečností, patrných jak z programu (který reflektoval témata zaslaných abstraktů), tak z jednotlivých přednesených referátů. Tematicky to byl nedostatek referátů zkoumajících jevy tzv. materiální kultury (ve smyslu německé moderně pojaté Sachkulturforschung), což může souviset i s malým počtem referujících z muzejní oblasti (pokud připustíme, že v akademickém etnologickém světě výzkum této problematiky není velmi rozšířen). Konferenci by možná slušela větší interdisciplinarita, resp. přinejmenším větší účast sociálních a kulturních antropologů, kteří se výzkumu současnosti věnují – propast mezi etnologií a antropologií se však zdá být v České republice hluboká. Některé referáty byly pojaty jako přehledný nástin výzkumu určitého problému; osobně bych upřednostnila hlubší zaměření na přesně vymezený výzkumný problém, včetně jeho teoretického a metodologického zakotvení.

Část konferenčních příspěvků bude publikována v Národopisném věstníku během roku 2012 – lze tedy doufat, že se tak dostanou k širší odborné veřejnosti a poukážou na možnosti zkoumání tohoto zajímavého tématu, resp. podpoří další výzkumy na tomto poli.

Jana Nosková (EÚ AV ČR, v. v. i.)